

HEYECAN OLGUNLUĐU

(Reřat ÖNDER)

Gerçekten hala olgunluğa doğru gelişme kaydeden bütün insanlar şahsiyet gelişimi bakımından yaşadıkları süre boyunca heyecan yönünden olgunluğa doğru her zaman ilerleme kaydetmektedirler. Heyecan olgunluğu, sadece gelişim bakımından değil, aynı zamanda kültürel ve moral yönden de farklılık arz eder.¹

Bir standarda göre, bir kimse çok kuvvetli bir yarışmacı ise, yarışmalarda o; hem zaferi hem yenilgiyi hazmedebiliyorsa, işte o kimse en mükemmel, olgun bir fert olarak kabul edilmektedir. Bir başkasında ise, yarışmacı değil, en merhametli bir kimse en olgun bir fert olarak söz edilmektedir.²

Heyecan olgunluğuna etki yapan bir çok bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişme safhaları vardır.³ doğuştan itibaren gelişen safhaları burada değinmeyeceğiz.

Günlük Yaşam ve Olgunluk

Günlük yaşamın akışı binlerce uyumun yapılmasını gerektirir. Her an yeni durumlar, önceden kestirilmeyen olaylar çıkabilir karşımıza. Sorumluluklar, “sert darbeler”, başarısızlıklar, heyecanlar vb. ortaya çıkabilir. Normal insan tüm bu durumlar karşısında nasıl bir tepkide bulunur?

Normal insan bu durumları bütünleştirir. Onları zihnen yutar ve hazmeder. Tüm olaylar onun benliği içinde erir ve genel kişilik çizgileri içinde uyumlu bir biçimde bütünleşir. Bütün bunlar bir terslik olmaksızın olup biter. Normal insanın duygusallığı, içinde tüm olayların eriyip kaynaştığı bir depoya benzer.⁴ Bu bir tür heyecan olgunluğunu gösterir.

Heyecan olgunluğuna sahip olmak sadece heyecan bakımından olgun olmak ve duyguları frenlemek manasına gelmemektedir. Geniş anlamda, heyecan olgunluğuna sahip olmak demek, heyecan kaynak ve imkanlarını hiç zorlamadan, kendiliğinden kullanma yollarını bilmek, bu arada ruh sağlığını koruyabilmektir.⁵

İnsanın zekasını kullanması, fiziki ve duygusal tepkilerini kontrol etmesi, kendisine bugün sahip olduğu üstünlüğü ve gücü vermektir. ...Uygar insanda bazı durumlar öfke, korku ve bu duygulara uyan davranışları görmeyiz. Çünkü, uygar, olgun insana hayat boyunca ne duyduğunu her zaman açıklamaması veya her istediğini yapmamasının gerektiği kendisine öğretilmektedir. Ve şüphesiz

¹ JERSİLD, a.g.e., s.216.

² JERSİLD, a.e., s.217.

³ JERSİLD, a.e., s.217

⁴ DACO, a.g.e., s.110.

⁵ JERSİLD, a.g.e., s.220.

böyle oluşu iyi bir şeydir. Tersî olsaydı, insanın içinde yaşadığı topluluk için, hayat çekilmez bir şey olurdu.⁶

Olgun Kimsenin Metodu

Olgunluğa sahip olan kişiler kendilerine ait bazı tabii ve sun'î kaynaklı metotları geliştirmiş olabilirler. Olgun kimselerin ortak yanları kabul edilen yolları şunlardır:

1.Olgun kimse tedrici olarak duygusal tepkilerde bulunma kapasitesine sahiptir. Olgun kimse ya hep ya hiç tarzında duygusal tepkiler gösteremez. Ancak mütedil ve ölçülü bir şekilde duygusal tepkiler yapar. Bir halk deyişiyle “Pire için yorgan yakmaz.”

2.Tepkilerini erteleyebilir. O bir çocuk gibi acele ile derhal harekete geçmez. Çünkü tepkileri ertelemek, sağlıklı düşünmeyi kolaylaştırır. Bilinçli hareket zaten istenen davranıştır.

3.Kendisine acıma hususunda olgunluk gösterir. Yani kendisine karşı ölçüsüz veya baskıdan, kontrolden uzak kalmış bir acıma hali göstermez. Başkalarının kendisine üzülmemesinden fazla olarak üzülmemeye de dikkat eder.⁷

4.İç ve dış etkenlere ve tazyiklere karşı dirençli olur. Örneğin, kişi merhamete kapılıp bütün malını bağışlamayacağı gibi cimriliğe de saplanmaz.

5.Sosyal olaylardan etkilenmede ne acelecidir, ne de tam kapalıdır. Ne de tepkide ölçüsüzdür. Olayları kabul edip hazmetmeye çalışır.

Bu yolları benliğine uyarlayan kişi, heyecanlarını açığa vurmak hususlarında daha tedbirli olmayı ve zamanı beklemeyi, bir gecikmeye karşı tolerans göstermeyi, başkalarının duygu ve heyecanlarını takdir etmeyi öğretmiştir. Bundan başka, herkes için başkalarıyla yaşadığı müddetçe arzu ve isteklerine itidal sahibi olmak gerekir. Bu neticeyi elde etmek için de heyecanları kontrol etmeyi öğrenmek çok esaslı bir zorunluluktur. Eğer herkes istediği zaman kendine hakim olmadan göz yaşı dökmeye kalkışırsa, ya da öfke fırtınaları savurursa, yahut da en ufak bir korku anında bir tavşan ürkekliği ile kaçmaya başlarsa, hayat bir kaos halini alırdı. Bununla beraber, heyecanın gizlenmesi ve baskı altında tutulması tabii şekilde ve mükemmel olarak bir çok hallerde mümkündür. Fakat, gerek ferdin kendisi, gerekse sosyal gurupların özelliği neticesi olarak çok kere heyecanları kontrol etmek ve tedbirli bir hayat sürmek imkan dahiline girmemektedir.⁸

⁶ TREDGOLD, a.g.e, s.44-45.

⁷ JERSİLD, a.g.e., s.219.

⁸ JERSİLD, a.e., s.154.